

також зламані верхівки.

За літературними даними [1, 2], шкідливість прихованохоботника збільшується у зв'язку з перенесенням ним патогенних бактерій під час додаткового живлення на здорових деревах. Економічна шкода цієї комахи є найбільшою на плантаціях, де тополі вирощують у монокультурі для одержання деревини високої якості (для виробництва фанери та меблів).

Посилання.

1. Гречкин В.П., Воронцов А.И. Вредители и болезни тополей и меры борьбы с ними. М. Гослесбумиздат, 1962. 150 с.
2. Charles J.G., Nef L., G. Allegro, C.M. Collins, A. Delplanque, R. Gimenez, S. Huglund, H. Jiafu, S. Larsson, Y. Luo, P. Parra, A.P. Singh, W.J.A. Volney, S. Augustin. Insect and Other Pests of Poplars and Willows. FAO 2014. Poplars and Willows: Trees for Society and the Environment (eds J.G. Isebrands and J. Richardson).

УДК 595.2:635.925(477.63)

І. А. Зайцева, кандидат біологічних наук, доцент
Дніпровський державний аграрно-економічний університет
ІНВАЗІЙНІ ВИДИ ДЕНДРОБІОНТНИХ ЧЛЕНИСТОНОГИХ
В УРБОЦЕНОЗАХ м. ДНІПРО

Інтенсивність проникнення адвентивних видів на територію нашої держави останніми роками зростає, що безумовно нарощує науковий інтерес до цієї проблеми (Мешкова, 2014; Лісовий, 2019; Мацях, 2020). Алохтонні види найчастіше набувають статусу небезпечних (Мешкова, 2014) і становлять значну загрозу для місцевого біорізноманіття.

Враховуючи зростаючу кількість інтродукованих рослин, які використовуються сьогодні в озелененні населених місць України, а також необхідність збереження й підвищення рекреаційної, санітарно-гігієнічної та естетичної функції міських зелених насаджень, особливої актуальності набувають дослідження видового складу і рівня шкодочинності інвазійних фітофагів. На сьогоднішній день відомості про напрямки поширення, особливості біології, етології й екології інвазивних видів комах і кліщів у містах України поки ще дуже неповні. Не сформульована єдина концепція надійного і безпечного захисту місцевого біорізноманіття від алохтонних видів.

Актуальність даної роботи визначається необхідністю детального вивчення характеру розповсюдження і рівня шкодочинності

інвазивних видів комах і кліщів – шкідників дерев-інтродуцентів, що входять до складу урбоценозів Степового Придніпров'я.

В основу покладено матеріали регулярних маршрутних візуальних обстежень паркових і вуличних насаджень м. Дніпро і приміських лісопарків протягом вегетаційних періодів 2015–2022 рр. Об'єкт дослідження – інвазійні членистоногі дендробіонтні фітофаги.

При зборі матеріалу застосовувався комплекс методів еколого-фауністичних досліджень рослиноїдних членистоногих. Ідентифікацію таксономічної приналежності проводили за загальноновизнаними джерелами (Зайцева, 2018).

За період дослідження нами було виявлено 26 інвазійних видів комах і кліщів із 14 родин 6 рядів. Їх можна умовно розташувати в ряд зі зниженням частоти зустрічальності: *Aphis craccivora* (Koch, 1854); *Cameraria ohridella* (Deschka et Dimic, 1986); *Aceria erineae* (Nalepa, 1891), *A. tristriata* (Nalepa, 1890); *Calophya rhois* (Löw, 1877); *Prociphilus fraxinifolii* (Riley, 1879); *Dasineura gleditchiae* (Osten Sacken, 1866); *Obolodiplosis robiniae* Haldeman, 1847); *Parectopa robiniella* (Clemens, 1863); *Panaphis juglandis* (Goeze, 1778); *Phyllonorycter robiniella* (Clemens, 1859); *Chromaphis juglandicola* (Kaltenbach, 1843); *Megabruchidius dorsalis* (Fahraeus, 1839); *Acanthoscelides pallidipennis* (Motschulsky, 1873); *Bruchophagus sophorae* (Grosby, 1929); *Bruchophagus robiniae* (Zerova, 1970); *Phyllonorycter platani* (Staudinger, 1870); *Tomostethus nigritus* (Fabricius, 1804); *Appendiseta robiniae* (Gillette, 1907); *Metcalfa pruinosa* (Say, 1830); *Japananus hyalinus* (Osborn, 1900); *Aproceros leucopoda* (Takeuchi, 1939); *Nematus tibialis* (Newman, 1837); *Halyomorpha halys* (Stål, 1855); *Leptoglossus occidentalis* (Heidemann, 1910); *Phyllonorycter issikii* (Kumata, 1963).

Як приклад сполученої інвазії, результат спільного проникнення господаря та його паразитоїда на нову територію, слід вказати паразитоїда галиці листкової робінієвої – *Platygaster robiniae* (Buhl & Duso, 2007).

До найбільш небезпечних, на наш погляд, інвазивних фітофагів деревних насаджень м. Дніпро слід віднести: серед мінерів – *Cameraria ohridella*, *Phyllonorycter platani*, *Ph. robiniella*, *Parectopa robiniella*; серед галоутворювачів – *Obolodiplosis robiniae*, *Dasineura gleditchiae*, а також кліщів *Aceria erineae*, *A. tristriata*; серед насіннеїдів – *Megabruchidius dorsalis*, *Acanthoscelides pallidipennis*, *Bruchophagus sophorae*. Потенційно небезпечними залишаються наступні види: *Tomostethus nigritus*, *Metcalfa pruinosa*, *Halyomorpha halys*, *Leptoglossus*

occidentalis, *Phyllonorycter issikii*.

За визначений період на території міських насаджень не виявлено: *Vasates quadripedes* (Shimer, 1869); *Agrillus planipennis* (Fairmaire, 1888); *Corythucha arcuata* (Say, 1852); *Corythucha ciliata* (Say, 1832); *Cydalima perspectalis* (Walker, 1859), *Exechesops foliatus* (Frieser, 1995), *Bruchophagus sophorae* (Crosby et Crosby, 1929); *Megabruchidius tonkineus* (Pic, 1914); *Lignyodes bischoffi* (Blatchley, 1916); *Penestragania apicalis* (Osborn & Ball, 1898).

Вважаємо за необхідне продовження досліджень у цьому напрямку з метою організації постійного контролю за потенційно небезпечними адвентивними видами, що активно розширюють свої вторинні ареали.

Посилання

1. Зайцева І. А. Дендробіонтні філофаги *Tilia* L. у насадженнях м. Дніпро: весняна фенологічна група. *Питання біоіндикації та екології*. Запоріжжя : ЗНУ, 2018. Вип. 23, № 1. С. 146–167.
2. Лісовий М. М., Чайка В. М., Григорюк І. П. Інвазійні види молей в Україні (моніторинг, екологія, контроль чисельності): монографія / за науковою редакцією проф. М. М. Лісового – К.: ФОП Ямчинський О. В., 2019. 282 с.
3. Мацях І. П., Крамарець В. О. Інвазії комах-філофагів на територію України. *Наукові праці Лісівничої академії наук України*. 2020. Вип. 20. С. 11–25. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nplanu_2020_20_3
4. Мешкова В. Л., Туренко В. П., Байдик Г. В. Адвентивні шкідливі організми в лісах України. *Вісник Харківського національного аграрного університету ім. В. В. Докучаєва. Серія : Фітопатологія та ентомологія*. 2014. № 1–2. С. 112–121.

УДК 632.78 : 633.853.494

В. Д. Занков⁵, аспірант, **С. В. Станкевич**, канд. с.-г. наук, доцент,
М. О. Яременко, аспірант

Державний біотехнологічний університет

ШКІДНИКИ РІПАКА З РЯДУ ЛУСКОКРИЛІ (LEPIDOPTERA) В УКРАЇНІ

Останніми роками на особливу увагу агровиробників України, які займаються вирощуванням ріпака заслуговують шкідники з ряду лускокрилих. Особливо шкідливі вони в посушливі роки.

Найбільш поширеною і шкідливою в Україні є міль капустяна (*Plutella maculipennis* Curt.). Самка відкладає яйця на нижній бік листків або черешки. Гусениці, що відроджуються, вгризаються в

⁵ Науковий керівник – кандидат сільськогосподарських наук, доцент С. В. Станкевич